

DET KONGELEGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Prop. 108 S

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag

*Tilråding frå Samferdselsdepartementet 24. april 2015,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Solberg)*

1 Innleiing

Samferdselsdepartementet legg i denne proposisjonen fram forslag om utbygging og finansiering av rv 36 mellom Slåttekås og Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark.

Rv 36 mellom Eidanger og Seljord er ei hovudferdselsåre i Telemark og knyter saman kystvegen E18 og innlandsvegen E134. Strekninga mellom Slåttekås og Årnes har låg standard og er prega av forfall. Med utgangspunkt i ynskje om forsering av ei utbetring har lokale styresmakter vedteke eit opplegg for bompengefinansiert utbygging av to delstrekningar.

Utbetringa vil gi ein jamn og god standard, med vegbreidde 8,5 m og fartsgrense 80 km/t. Det er lagt opp til at utbetringa kan starte hausten 2016, med fullføring ved årsskiftet 2018–2019.

2 Omtale av utbygginga

2.1 Dagens situasjon og prosjektomtale

Rv 36 mellom Slåttekås og Årnes ligg i eit område med spreidd busetnad og landbrukseigedommar.

Strekninga er prega av krapp horisontal- og vertikalkurvatur, kantsvikt, telehiv, til dels dårleg sikt og avkøyningar til teigar og skogsområde. Vegbreidda er om lag 7,5 m. Fartsgrensa er i dag hovudsakleg 70 km/t, med ei kortare strekning med 60 km/t. Årsdøgntrafikken er om lag 4 000 køyretøy, med 10 pst. tunge køyretøy. I perioden 2004–2013 var det i alt 23 ulykker med personskade på strekninga, med 3 hardt skadde og 32 lettare skadde personar.

Det er lagt opp til å utbetre til saman 7,1 km veg i dagens trasé mellom Slåttekås og Årnes, fordelt på delstrekningane Slåttekås – Åros og Åros – Årnes, jf. fig. 2.1. Det er lagt til grunn utbetring i samsvar med vegnormalen for utbetningsstrekningar. Strekninga vil få vegbreidde 8,5 m (10,5 m i ein 220 m lang tunnel), betre horisontal- og vertikalkurvatur, betre bereevne og sikrare avkøyningar. I anleggsperioden vert det etablert ein omkøyingsveg, som seinare blir permanent gang- og sykkelveg. Med jamn og god standard og auka fartsgrense til 80 km/t etter utbetringa blir framkomsten betre. Det er også rekna med nedgang i ulykkestalet.

Det ligg føre godkjent reguleringsplan for begge delstrekningane. Styringsramma er fastsett

Figur 2.1 Oversiktskart rv 36 Slåttekås – Årnes

til 383 mill. 2015-kr. I ramma inngår om lag 12 mill. kr som bompengeselskapet har forskottert til reguleringsplanlegging i 2011–2012 og 4 mill. kr til etablering av ein automatisk bomstasjon. Kostnadsramma er fastsett til 421 mill. 2015-kr.

Samfunnsøkonomisk netto nytte for utbygginga er rekna til om lag -90 mill. kr. Netto nytte over totale kostnader er rekna til -0,2.

3 Lokalpolitisk handsaming

I 2008 blei ei vurdering av mogleg finansiering av prosjekt langs rv 36 og E134 i Telemark lagt fram for lokale styresmakter. Fylkeskommunen vedtok å etablere eit bompengeselskap for planlegging og finansiering av utbetringar på E134 og rv 36 i fylket.

Eit forslag til opplegg for utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes blei handsama av lokale styresmakter hausten 2013 – våren 2014.

Sauherad kommune handsama saka i møte i kommunestyret 24. oktober 2013, og fatta følgjande vedtak:

Kommunestyret slutter seg til framlagt forslag til berørte kommuners likelydende vedtak som følger:

Sauherad kommune anbefaler utbedringen av Rv 36 mellom Slåttekås i Nome kommune og Årnes i Sauherad kommune. Utbedringen anbefales finansiert med bompenger i henhold til foreslått saksframlegg fra Statens vegvesen.

Det anlegges bomstasjon på kommunegrensen mellom Nome og Sauherad, om lag 150 m inn i Nome kommune. Innkrevingen baseres på helautomatisk innkreving i ubetjent bomstasjon. Det legges til grunn inntil 15 års innkrevingsperiode, med mulighet for forlengelse med inntil 5 år dersom utviklingen i bompengeselskapets økonomi gjør det nødvendig.

Det legges til grunn en samlet investeringskostnad på 336 mill kr (2013-kr).

Det aksepteres en bompengetakst på 25 kr pr. passering (2013-kr) for lette kjøretøy og 75 kr pr. passering (2013-kr) for tunge kjøretøy. Bompengetakstene forutsettes regulert i takt med prisstigningen. I tillegg legges det til grunn mulighet for inntil 20 % takstøkning ut over ordinær prisstigning dersom utviklingen i bompengeselskapets økonomi gjør det nødvendig.

Det forutsettes rabattordning hvor trafikanter med elektronisk brikke gis en 10 % flat rabatt. I tillegg forutsettes et passeringstak på 40 passeringer per måned.

Utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag

Fylkeskommunen stiller garanti for et lån på inntil 440 mill kr (2013-kr). Under forutsetning om stortingets godkjenning vil den fylkeskommunale garantien først komme til utbetaling dersom gjelden ikke blir mulig å håndtere etter at realtakstene er økt med 20 % utover prisstigningen, og bompengefinansieringen er forlenget med 5 år. Garantien gjelder inntil bompengeselskapets gjeld er nedbetalt.

Seljord og Bø kommunar fatta same vedtak som Sauherad kommune høvesvis 24. og 28. oktober 2013.

Nome kommune handsama saka i møte i kommunestyret 3. april 2014, og fatta følgjande vedtak:

1. *Nome kommune anbefaler utbedringen av rv. 36 mellom Slåttekås i Nome kommune og Årnes i Sauherad kommune.*
2. *Utbedringen anbefales finansiert med bompenger i henhold til vedlagte rapport fra Statens vegvesen – «Rv. 36 Slåttekås – Årnes. Grunnlag for kommunal og fylkeskommunal behandling av forslag til bompengedeppegg»*
3. *Det anlegges bomstasjon på kommunegrensen mellom Nome og Sauherad, om lag 150 meter inn i Nome kommune, jfr. kartutsnitt i rapporten. Det åpnes for at innkrevingen kan skje i automatiske bomstasjoner i felles innkreving for rv. 36 Slåttekås-Årnes og fv. 359 Kaste-Stoadalen.*
4. *Innkrevingen baseres på helautomatisk innkreving i ubetjent bomstasjon. Det legges til grunn inntil 15 års innkrevingsperiode, med mulighet for forlengelse med inntil 5 år dersom utviklingen i bompengeselskapets økonomi, gjør det nødvendig.*
5. *Det legges til grunn en samlet investeringskostnad på 336 mill. kr (2013-kr).*
6. *Det aksepteres en bompengetakst på 25 kr pr. passering (2013-kr) for lette kjøretøy og 75 kr pr. passering (2013-kr) for tunge kjøretøy. Bompengetakstene forutsetter regulert i takt med prisstigningen. I tillegg legges det til grunn mulighet for inntil 20 pst. takstøkning ut over ordinær prisstigning dersom utviklingen i bompengeselskapets økonomi gjør det nødvendig.*
7. *Det forutsettes en rabattordning hvor trafikanter med elektronisk brikke gis en 10 pst. flat rabatt. I tillegg forutsettes det et passeringstak på 40 passeringer pr måned.*
8. *Nome kommune forutsetter at Telemark fylkeskommune stiller garanti for et lån på inntil 440 mill. kr (2013-kr). Garantien skal gjelde inntil bompengeselskapet gjeld er nedbetalt.»*

Telemark fylkeskommune handsama saka i møte i fylkestinget 25. februar 2014, og fatta følgjande vedtak:

1. *Telemark fylkeskommune anbefaler utbetringa av rv. 36 mellom Slåttekås i Nome kommune og Årnes i Sauherad kommune.*
2. *Utbetringa anbefalast finansiert med bompengar i tråd med vedlagte rapport frå Statens vegvesen: «Rv. 36 Slåttekås – Årnes. Grunnlag for kommunal og fylkeskommunal behandling av forslag til bompengedeppegg».*
3. *Det blir etablert ein bomstasjon på kommunegrensa mellom Nome og Sauherad om lag 150 meter inn i Nome kommune.*
4. *Innkrevjinga baserast på heilautomatisk innkrevjing i ubetjent bomstasjon. Det leggst til grunn inntil 15 års innkrevjingsperiode, med mogleghet for forlengelse med inntil 5 år dersom utviklinga i bompengeselskapet sin økonomi gjer det naudsynt.*
5. *Ein legg til grunn ein samla investeringskostnad på kr. 336 mill. (i 2013- kroner)*
6. *Ein aksepterer ein bompengetakst på kr. 25,- pr. passering for lette køyrety og kr. 75,- pr. passering for tunge køyrety (alt i 2013-kroneverdi). Ein legg til grunn at bompengetakstane blir regulert etter prisstigninga. I tillegg legg ein til grunn at det er mogleg med inntil 20 % takstauke ut over ordinær prisstigning dersom utviklinga i bompengeselskapet sin økonomi gjer det naudsynt.*
7. *Ein forutset ei rabattordning der trafikantar med elektronisk brikke blir gjeve ein rabatt på 10 %. Vidare forutset ein eit passeringstak på 40 passeringar pr. måned.*
8. *Telemark fylkeskommune stiller selvskyldnerkausjon for nye lån i samband med utbetringar av rv. 36 Slåttekås-Årnes. Garantiansvaret vil vere gjeldande når Stortingsproposisjonen er vedtatt. Samla garantiansvar for nye lån vil vere maksimalt 400 millionar (2013-kroner) med tillegg av 10 % av ei til kvar tid gjeldande hovudstol til dekning av påløpte renter og omkostningar. Garantien gjeld frå første opptrekk på finansiering i samband med rekvisisjonar frå Statens vegvesen i byggeperioden. Selvskyldnerkausjonen gjeld i innkrevjingsperioden på 15/20 år med tillegg av inntil 2 år; jmf. garantiforskriftene sin §3. Garantitida reduserast i takt med nedbetalinga av lånet.*

Tilleggsvedtak:

Fylkeskommunen er oppmerksom på de utfordringene som en framtidig økt trafikk på fv. 359

(Lannaveien) som følge av bompengefinansiering på rv. 36 Slåttekås-Årnes kan medføre.

4 Trafikkgrunnlag

Statens vegvesen har gjennomført teljingar av dagens trafikk og vurdert korleis bompengerekkjering vil påverke trafikken. Trafikkanalysen er basert på bruk av Regional transportmodell (RTM). Det er nytta elasticitetsmodell til vurdering av korleis ulike takstar vil påverke trafikkutviklinga.

Årsdøgntrafikken (ÅDT) er i dag på om lag 4 000 køyretøy, med 10 pst. tunge køyretøy. Med dei takstane som det er gjort framlegg om, er det i samanlikningsåret 2014 rekna med ein ÅDT på om lag 2 920 køyretøy gjennom bomstasjonsnittet. Bompengerekkjering er følgjeleg rekna til å gi ein reduksjon i trafikken på om lag 27 pst. Omkøyringsveggar er i fyrste rekke fv 359 og fv 44. Det er rekna med at fv 359 får om lag 5 pst. trafikkvekst og fv 44 nærare 15 pst. trafikkvekst.

For framtidig trafikkutvikling er trafikkprognosane som er utarbeidde for Telemark i samband med arbeidet med Nasjonal transportplan 2014–2023 lagt til grunn, med ein gjennomsnittleg årleg vekst på 1,1 pst. i perioden 2014–2029 og 0,8 pst. etter 2029.

5 Utbyggings- og finansieringsopplegg

I tråd med lokalpolitiske vedtak legg Samferdselsdepartementet fram ein finansieringsplan der utbygginga i all hovudsak er føresetta finansiert med bompengar. I tillegg er det lagt til grunn 56 mill. kr i statlege midlar. Den statlege delen utgjer etter dette 14,6 pst. Finansieringsplanen er vist i tabell 5.1

Det er venta eit forbruk på om lag 10 mill. kr i 2015 til førebunde arbeid. Midlane er føresette stilt til disposisjon av bompengeselskapet.

Eventuelle kostnadsoverskridingar utover prisstigning skal dekkjast i samsvar med gjeldande retningslinjer for bompengeprojekt. Dette inneber at kostnadsauke opp til kostnadsramma skal dekkjast med statlege midlar og bompengar etter same prosentvise fordeling som innafor styringsramma. Kostnadsauke ut over kostnadsramma er staten sitt ansvar og blir dekt med statlege midlar.

Eventuelle kostnadsreduksjonar på inntil 10 pst. skal fordelast mellom statlege midlar og bompengar etter same prosentvise fordeling som innafor styringsramma. Eventuelle kostnadsreduksjonar ut over 10 pst. skal tilfalle staten.

Dersom økonomien i prosjektet blir svakare enn føresetta, kan bompengeselskapet etter avtale med Vegdirektoratet auke takstane med inntil 20 pst. og/eller forlenge innkrevjingsperioden med inntil 5 år.

Bompengeprogger

Finansieringsopplegget bygger på tovegs innkrevjing i ein automatisk bomstasjon på rv 36 i Nome, nær kommunegrensa til Sauherad, jf. figur 2.1. Innkrevjinga vil starte opp når strekninga er ferdig utbetra, etter planen i 2019.

Følgjande takstar er lagt til grunn:

- Lette køyretøy (totalvekt t.o.m. 3 500 kg): 26 kr (2015-kr).
- Tunge køyretøy (totalvekt over 3 500 kg): 78 kr (2015-kr).

Det er føresetta at takstane blir regulerte i samsvar med prisutviklinga.

Alle abonnentar med AutoPASS-brikke får 10 pst. rabatt. For lette køyretøy er det i tillegg lagt til grunn eit passeringstak på 40 passeringar pr. månad.

Andre føresetnader for finansieringsplanen

Trafikkføresetnadene går fram av kapittel 4. Følgjande basisføresetnader er elles lagt til grunn for finansieringsanalysen:

Tabell 5.1 Finansieringsplan for rv 36 Slåttekås – Årnes

	Mill. 2015-kr			
	2010–2013	2014–2017	2018–2023	Sum
Statlege midlar	0	0	56	56
Bompengar	12	185	130	327
Sum	12	185	186	383

- Lånerente: 6,5 pst.
- Årleg prisstigning: 2,5 pst.
- Årlege innkrevjingskostnader: 2,6 mill. kr
- Bruk av brikke: 70 pst.

Med desse føresetnadene er innkrevjingsperioden rekna til om lag 15 år.

Basert på desse føresetnadene er brutto bompenginntekter rekna til 592 mill. kr, fordelt med 327 mill. kr til investeringar, 226 mill. kr til å dekke finansieringskostnader og 39 mill. kr til å dekke innkrevjingskostnader og drift av bompengeselskapet.

Det er også rekna på eit pessimistisk alternativ med desse endra føresetnadene:

- Kostnadsauke på 10 pst.
- 10 pst. lågare ÅDT ved innkrevjingsstart.
- Ingen årleg trafikkvekst frå innkrevjingsstart.
- Takstauke på 20 pst. to år etter at innkrevjinga starter.

Med desse føresetnadene er innkrevjingsperioden rekna til om lag 20 år, dvs. ein auke på om lag 5 år i høve til basisalternativet.

Det er også rekna på eit alternativ med følgjande optimistiske føresetnader:

- Lånerente på 5 pst.
- 10 pst. høgare ÅDT ved innkrevjingsstart

Med desse føresetnadene er innkrevjingsperioden rekna til om lag 12 år, dvs. ein reduksjon på om lag 3 år i høve til basisalternativet.

Omorganisering av bompengesektoren

Som omtalt i Prop. 97 S (2013–2014), legg regjeringa opp til ei omorganisering av bompengesektoren frå dagens mange bompengeselskap til eit fåtal selskap. I tillegg vil regjeringa innføre ei rentekompensasjonsordning for bompengelån, som skal komme trafikantane til gode i form av lågare takstnivå eller kortare innkrevjingsperiode. Det er ein føresetnad for rentekompensasjonen at prosjekta blir lagt inn i eit av

dei nye bompengeselskapa så snart desse er etablerte.

Bompengelopplegget i denne proposisjonen er basert på ein føresetnad om 6,5 pst. lånerente i tråd med dei lokalpolitiske vedtaka. Gjennom Prop. 119 S (2013–2014) er det opna for at den reknetekniske renta i ein overgangsperiode kan setjast lågare, i intervallet mellom 6,5 pst. og renta på 10-års statsobligasjonslån. Det er ein føresetnad at det er lokal tilslutnad til dette og at den fylkeskommunale garantien blir oppretthalden. Det er vidare ein føresetnad at lokale styresmakter forpliktar seg til å leggje prosjektet inn i eit av dei nye bompengeselskapa når desse er etablerte. Departementet ber Stortinget om fullmakt til at det kan fastsetjast takstar i tråd med den lokalpolitiske tilslutnaden nemnt over. Når rentekompensasjonsordninga er på plass, vil det bli gjort ein ny finansieringsanalyse der rentekompensasjonen inngår.

Tabell 5.2 viser kalkulerde bompengetakstar, finansieringskostnader og innkrevjingskostnader ved 6,5 pst. lånerente samanlikna med ei lånerente på 2,8 pst. Den alternative rentesatsen er meint å gi ein indikasjon på konsekvensane av ei rentekompensasjonsordning, føresettt uendra bompengebidrag til investeringar.

Dersom effekten av rentekompensasjonsordninga heller blir nytta til å redusere innkrevjingsperioden, vert perioden redusert med om lag fire år.

6 Fylkeskommunal garanti

Det er lagt opp til at bompengeselskapet skal ta opp lån for å finansiere utbygginga. Telemark fylkeskommune har fatta vedtak om lånegaranti for eit bompengelån på 400 mill. 2013-kr pluss 10 pst., jf. kapittel 3. Garantien er godkjend av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Garantisten sitt utlegg kan dekkjast gjennom ein auke av realtakstane med inntil 20 pst. og ei forlenging av bompengeperioden med inntil 5 år.

Tabell 5.2 Takstnivå ved ulike renteføresetnader

		2015-kr
Lånerente	6,5 pst.	2,8 pst.
Takst – lette kjøretøy	26 kr	20 kr
Finansieringskostnader	226 mill. kr	82 mill. kr
Innkrevjingskostnader	39 mill. kr	39 mill. kr

7 Samferdselsdepartementet si vurdering

Rv 36 er eit viktig nord-sørsamband i Telemark. Rv 36 mellom Eidanger og Seljord knyter i tillegg saman hovudferdselsårene E18 og E134. Strekinga mellom Slåttekås og Årnes har behov for utbetring då standarden er ujamn og prega av forfall. Det er ein del møte- og utforkøyringsulykker som kan sjåast i samanheng med standarden. Ei utbetring av strekinga vil gje skilta fart 80 km/t og betre framkomst og trafikktryggleik.

Samferdselsdepartementet har merka seg lokale styresmakter sin vilje til å forsere ei utbetring gjennom bompengefinansiering. Både Telemark fylkeskommune og dei to kommunane som er omfatta av utbygginga, har slutta seg til bompengefinansiering av utbygginga. Samferdselsdepartementet meiner at dei økonomiske føresetnadene som er lagt til grunn er realistiske og tilsvarar derfor det framlagte forslaget til utbyggings- og finansieringsplan for rv 36 Slåttekås – Årnes.

Bompengelopplegget i denne proposisjonen er basert på ein føresetnad om 6,5 pst. lånerente, i tråd med dei lokalpolitiske vedtaka. Som omtalt i Prop. 97 S (2013–2014), legg regjeringa opp til ei omorganisering av bompengesektoren frå dagens mange bompengeselskap til eit fåtal selskap. I tillegg vil regjeringa innføre ei rentekompensasjonsordning for bompengelån. Det er lagt opp til at rentekompensasjonen skal komme bilistane til gode i form av lågare takstnivå eller kortare innkrevjingsperiode. Det er ein føresetnad for rentekompensasjonen at prosjektet blir lagt inn i eit av dei nye bompengeselskapa når desse er etablerte.

8 Avtale

Etter at Stortinget har fatta vedtak om utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i Telemark, vil det bli inngått avtale mellom Statens vegvesen Vegdirektoratet og bompengeselskapet i tråd med gjeldande standardavtale og dei føresetnadene som er lagt til grunn i denne proposisjonen.

9 E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag

Prosjektet er m.a. omtalt i Meld. St. 26 (2012–2013), side 301–303, og Prop. 1 S (2014–2015), side 112. Prosjektet skal delfinansierast med bompengar som del av Miljøpakke Trondheim, jf. Prop. 172 S (2012–2013) og Innst. 494 S (2012–2013).

I Prop. 1 S (2014–2015) er det lagt til grunn at Samferdselsdepartementet skal komme tilbake til styringsramme og kostnadsramme for prosjektet, så snart arbeidet med ekstern kvalitetssikring (KS2) er avslutta og før anleggsstart.

Det er no gjennomført ekstern kvalitetssikring av prosjektet. Kvalitetssikrar og Statens vegvesen er samde om styrings- og kostnadsramme. Samferdselsdepartementet har slutta seg til vurderingane og legg etter dette til grunn ei styringsramme på 2 520 mill. 2014-kr og ei kostnadsramme på 2 730 mill. 2014-kr. Omrekna til 2015-prisnivå blir styringsramma 2 600 mill. kr og kostnadsramma 2 810 mill. kr. Netto nytte for prosjektet er om lag 1 100 mill. kr.

Det er lagt opp til anleggsstart hausten 2015, og prosjektet er venta opna for trafikk i 2018.

Utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag

Samferdselsdepartementet

t i l r å r :

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag.

Vi **HARALD**, Noregs Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak om utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om utbygging og finansiering av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen i Sør-Trøndelag

1. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å ta opp lån og krevje inn bompengar til bompengefinansiering av utbygging av rv 36 på strekninga Slåttekås – Årnes i Telemark. Vilråa framgår av denne proposisjonen.
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsetje takstar basert på lågare reknateknisk rente, gitt lokalpolitisk tilslutnad og i tråd med føresetnadene i denne proposisjonen.
4. Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre prosjektet E6 Jaktøya – Klett – Sentervegen innafør ei kostnadsramme på 2 810 mill. kr omrekna til 2015-prisnivå.

